

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2004/53

Karar Sayısı : 2008/61

Karar Günü : 21.2.2008

R.G. Tarih-Sayı :01.04.2008'de tebliğ edildi.

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Danıştay Yedinci Daire

İTİRAZIN KONUSU: 6.6.2002 günlü, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinin "... bu oranlara isabet eden vergi tutarlarını dikkate alarak mal cinsleri, özellikleri, alkol derecesi itibarıyla maktu vergi tutarları belirlemeye, maktu vergi tutarları ile vergi oranlarını aynı mal için birlikte veya ayrı ayrı uygulatmaya, mal cinsleri veya özellikleri itibarıyla en çok satılan mamule isabet eden özel tüketim vergisi miktarının beş katına kadar asgari vergi tutarları belirlemeye, aynı cins veya özellikteki mallar için nispi ve/veya maktu tutarda hesaplanacak vergi toplamının asgari vergi tutarından az olmaması şartını koymaya," bölümünün Anayasa'nın 2., 10. ve 73. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'na ekli (III) sayılı listede yer alan bazı mallar için asgari vergi tutarları belirlenmesine ilişkin 13.10.2003 günlü ve 2003/6258 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi eki Kararın iptali ve yürütülmesinin durdurulması istemiyle açılan davada, itiraz konusu kuralın, Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Danıştay Yedinci Daire, iptali için başvurmuştur.

II - İTİRAZ KONUSU YASA KURALI

6.6.2002 günlü, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının itiraz konusu bölümü de içeren (b) bendi şöyledir:

" b) (III) sayılı listedeki mallar için belirlenen oranları; yarısına kadar indirmeye, bütün mamulleri için yarısına, diğer mallar için dört katına kadar artırmaya, bu oranlara isabet eden vergi tutarlarını dikkate alarak mal cinsleri, özellikleri, alkol derecesi itibarıyla maktu vergi tutarları belirlemeye, maktu vergi tutarları ile vergi oranlarını aynı mal için birlikte veya ayrı ayrı uygulatmaya, mal cinsleri veya özellikleri itibarıyla en çok satılan mamule isabet eden özel tüketim vergisi miktarının beş katına kadar asgari vergi tutarları belirlemeye, aynı cins veya özellikteki mallar için nispi ve/veya maktu tutarda hesaplanacak vergi toplamının asgari vergi tutarından az olmaması şartını koymaya,"

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Fazıl SAĞLAM, A.Necmi ÖZLER ve Serdar ÖZGÜLDÜR'ün

katılımlarıyla, 8.7.2004 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı ve ilgili yasama belgeleriyle bunların gerekçeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

6.6.2002 günlü, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendi, Kanun'a ekli (III) sayılı listedeki mallar için özel tüketim vergisi ile ilgili olarak Bakanlar Kurulu'na yetki veren kuraldır. Bu bent, 31.7.2004 günlü, 25539 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 16.7.2004 günlü, 5228 sayılı Bazı Kanunlarda ve 178 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 22. maddesi ile değiştirilmiştir. Buna göre, anılan bendin itiraz konusu bölümüyle Bakanlar Kurulu'na verilen yetki de tümüyle değiştirilmiş olduğundan, bu bölüme yönelik iptal isteminin konusunun kalmadığı anlaşılmaktadır.

Bu nedenle, iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Şevket APALAK ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşlere katılmamışlardır.

V- SONUÇ

6.6.2002 günlü, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendi, 16.7.2004 günlü, 5228 sayılı Yasa'nın 22. maddesiyle değiştirildiğinden, 4760 sayılı Yasa'nın 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinin "... bu oranlara isabet eden vergi tutarlarını dikkate alarak mal cinsleri, özellikleri, alkol derecesi itibarıyla maktu vergi tutarları belirlemeye, maktu vergi tutarları ile vergi oranlarını aynı mal için birlikte veya ayrı ayrı uygulatmaya, mal cinsleri veya özellikleri itibarıyla en çok satılan mamule isabet eden özel tüketim vergisi miktarının beş katına kadar asgari vergi tutarları belirlemeye, aynı cins veya özellikteki mallar için nispî ve/veya maktu tutarda hesaplanacak vergi toplamının asgari vergi tutarından az olmaması şartını koymaya," bölümüne ilişkin KONUSU KALMAYAN İSTEM HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, Fulya KANTARCIOĞLU, Şevket APALAK ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 21.2.2008 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Sacit ADALI

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

KARŞIOY GEREKÇESİ

4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 12. maddesinin ikinci fıkrasının iptali istenen bölümün yer aldığı (b) bendinin 16.7.2004 günlü 5228 sayılı Yasa ile değiştirilmesi üzerine Danıştay'da devam eden davanın konusunun objektif düzenleyici işlem olduğu gözetilerek itiraz yoluyla yapılan başvuru hakkında karar verilmesine yer olmadığı yolunda karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'ne itiraz yoluyla yapılan başvuruların konusunu oluşturan yasa kuralının, daha sonra değişikliğe uğraması nedeniyle Danıştay'da bakılmakta olan davada uygulanma olanağını yitirdiği kabul edilemez. Bu dava, objektif düzenleyici işleme karşı açılmış olsa da, itiraz konusu kural uygulanarak sonuçlandırılacağından, Anayasal denetimin sürdürülmesi gerekirken Danıştay'da açılan davada da karar verilmesine yer olmadığına karar verileceği düşüncesiyle işin esasının incelenmemesinin, hukuksal dayanağı bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle çoğunluk görüşüne karşıyım.

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

AZLIK OYU

Anayasa'nın 153. Maddesinde iptal kararlarının geriye yürümiyeceği, 152. Maddesinde yargı yerlerince yapılan başvurularda beş ay içinde karar verilmezse mahkemenin davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandıracağı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar Anayasa Mahkemesi kararı gelirse mahkemenin buna uymak zorunda olduğu kurala bağlanmıştır.

Buna göre, somut kural denetimlerinde Anayasa Mahkemesi kararlarının geriye yürüyerek mahkemelerdeki uyuşmazlığa uygulanacağı anlaşılmaktadır. Uygulamanın da bu yönde gelişim gösterdiği, yaygın ve durulmuş kararlardan izlenmektedir.

4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 12. Maddesinin ikinci fıkrasındaki iptale konu edilen (b) bendinin sonradan değişmiş olması, Danıştay Dairesinin uyuşmazlığı çözerken kuralın önceki metnini ele almasını etkilemez. Danıştayda görülen uyuşmazlığın konusunu Bakanlar Kurulu kararının oluşturması, bir vergileme işleminin bu dava içinde uyuşmazlık konusu yapılmaması bu yaklaşımı değiştirmeyecektir. Çünkü, idari işlemlerden olan Bakanlar Kurulu kararı yasal kuralın bir anlamda uygulamasıdır. Bakanlar Kurulu kararlarının düzenleyici işlem olarak nitelenmesi bu sonucu değiştirmez. Kaldıki vergi işlemleri, bireylerin kendi istençleri ve davranışları sonucu oluşan özel işlem niteliğindedir. Başka bir anlatımla, yükümlü yaptığı beyan, harcama veya gelire göre bir vergi işlemiyle karşılaşacaktır. Özel tüketim vergisinde de vergi miktarını saptamada esas alınan Bakanlar Kurulu kararı vergiye konu malla ilgili matraha uygulanacak oran ve asgari maktu vergi tutarını öngören ilk belirleyici uygulama işlemidir. Gerçekten de dolaylı vergilerde tecimsel ve tüketime yönelik hareketlerle vergiyi doğuran olaylar gerçekleşir. Özel tüketim vergisinin tarhında beyanın söz konusu olması, uygulamanın ortaya çıkışındaki özellikleri ve vergiyi doğuran olayın niteliğini değiştirmez. İdare hukukunun, uyuşmazlıklarda işlemleri alınış tarihlerindeki yasal kurallara göre çözme ilkesi, burada varılan sonucun, yani işlemlerin alınış tarihindeki geçerli yasal ilkelerin uygulanacağını ayırır nedenidir.

Öte yandan, Bakanlar Kurulu kararının uygulama işlemi olarak nitelenmemesi vergi olgusunun doğasıyla da bağdaşmaz. Çünkü Yasaların Bakanlar Kuruluna somut miktarlar ve oranları belirleme yolunda verdiği yetkiler, içerdiği belirginlikler ile bu oranlara dayanacak beyanı izleyecek işlemler, birlikte bütünlük oluşturan birleşen iradelerin yansıması olacaktır. Değinilen yansıma, yasalara dayalı olarak ortaya çıkacak yönetsel tüm işlemlerin genel anlam ve kapsamıyla uygulama işlemleri olduğunun kabulünü zorunlu kılmaktadır.

Bu nedenlerle, yasal değişikliğin başvuruya konu kuralın esastan incelenmesini önlemeyeceği gerekçesiyle karara karşıyım.

Üye

Şevket APALAK

KARŞIOY GEREKÇESİ

6.6.2002 günlü, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendi; 31.7.2004 günlü, 25539 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 16.7.2004 günlü, 5228 sayılı Bazı Kanunlarda ve 178 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 22. maddesi ile değiştirildiğinden bahisle Danıştay'da devam eden davanın konusunun kalmadığı ve itiraz yoluyla yapılan başvuru hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin yerleşmiş uygulamalarına göre, itiraz başvurularında iptali istenilen Kural'ın sonradan değiştirilmiş olması, Anayasa'ya uygunluk denetimini etkilemez. Mahkeme elindeki davayı olay tarihinde yürürlükte bulunan Yasa'ya göre çözeceğinden kişilerin hak kaybına uğramamaları bakımından söz konusu Yasa'nın olaya uygulanacak kurallarının Anayasal denetiminin yapılmasındaki hukuki yarar açıktır.

Bu dava, objektif düzenleyici işleme karşı açılmış olsa da, itiraz konusu kural uygulanarak sonuçlandırılacağından, anayasal denetimin sürdürülerek işin esasının incelenmesi gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ